

פרוטוקול מס' 16

מישיבת ועדת הכספים מיום א', ו' בסלו השני"ט
(16.11.58), בשעה 16.00.

נכחור:

חברי הוועדה:

- י. גורי - היו"ר
- נ. לוי
- ז. סוזאייב
- י. בדר
- ש. דיין
- י. קרגמן

מוזמנים:

- ד"ר קיטרוץ - מטעם משרד המשפטים
- מר רייך - מטעם משרד החקלאות
- ד"ר יפה - מטעם משרד המסחר והתעשייה
- מר גפני - מטעם האוצר
- מר פייזר - מטעם האוצר
- מר קמחי - מטעם האוצר
- גב' שוויד - מטעם משרד המשפטים
- מר י. גלי - מטעם מועצה אזורית בגליל עליון
- מר רחמיאלביץ - " " " " " "
- מר י. סלע - קצין פיתוח
- גב' י. לוי - מזכירה

סדר-היום:

1. נזקי סערה בגליל העליון
2. חוק אגרות מדינת ישראל
(מלווה הפיהות - הוצאה שניה), השני"ט-1958
3. צו תעריף המכס והפטור (תיקון וחוספת מס') 24

ישיבת י. גורי:

אני פותח את הישיבה.
נתבקשתי לקבל משלחת מטעם המועצה האזורית בגליל העליון בקשר לנזקי הסערה האחרונה. ביקשתי להזמין גם את גב' פנת משרד החקלאות כדי לשמוע מה יש בדעתו של משרד החקלאות לעשות.

לפני שאחץ את רשות הדיבור לנוגעים בדבר ברצוני לתזור על השאלה שהצגתי לסגן שר החקלאות ז. צור. וזאת הטיב לי שהשאלה היא שאלה תקציבית ולא שאלה עקרונית. אני מבחין בין שאלה עקרונית ובין שאלה תקציבית, משום שאני משער לעצמי, לפי המסיון בעבר, שמשרד החקלאות, לאמור הממשלה, ראה חובה לעצמו, במקרים כאלה, להחליץ לעזרת המשקים, כך שמבחינה עקרונית אין ויכוח. אני סבור, על כן, שעומדת בעיה תקציבית. אם אני טועה באינטרפרטציה שלי תתקפו אותי. זה ענין של קביעת שיעור הנזקים, זה ענין לוועדה ולטיפול.

אחד מחברי המועצה שוחח אתי על נושא זה. אמרתי לו שאמנם ועדת הכספים, המטפלת בעניני תקציב, יכולה לקחת בחשבון צרכים שונים, אבל היוזמה לקביעת סכום מסויים בתקציב צריכה לבוא מאת הממשלה, במקרה זה מאת משרד החקלאות. חושבני שאיטיב לעשות אם אפנה תחילה לנציג משרד החקלאות ואשאל מה המצב.

הגיעה

מר רייך:

הרשימה הזאת, המונחת לפניכם, לידינו רק עכשיו, לכן לא אתייחס למספרים שבתוכה כאל מספרים סופיים. ברור שהסערה הזאת, כמו הסערות הקודמות שהתחוללו דווקא בשנתיים האחרונות בגליל העליון, גרמה נזקים רציניים, בעיקר לבניני משק ובמידה מסויימת לגידולים בשדה. הערכת הנזקים לגידולים בשדה הרבה יותר קשה לעשות, בייחוד נזקים הקשורים למטע

המחייבים לחכות תקופה עד שמתברר מה היו הנזקים.

אין ספק שמשרד החקלאות מכיר בנזקים האלה שנגרמו לא מתוך רשלנות או עיבוד לא טוב ומן הראוי לפצות משקים אלה.

אולם אם הוועדה שואלת אותי איך לעשות זאת אשיב, שלמשרד החקלאות אין פתרון לשאלה זו. השנה נאלצנו להציע לוועדת הכספים שינוי בתקציב הפיתוח שלנו, הצענו להעביר כספים מסעיפי פיתוח לטיפול בנזקי הבצורת שהיו השנה. כך הקטנו את סעיפי הפעולה הממשיים בתקציב הפיתוח ב-4 מיליון ל"י. משרד החקלאות הציע זאת בזמנו משום שבעת הדיון בתקציב סוכם שהמשרד יהיה אחראי לכך.

בשלב זה איננו רואים כל אפשרות להציע פעולה שניה מסוג זה. אם מחר תעמוד שאלה אם יש אפשרות להקטין סעיפי תקציב אחרים כדי לכסות את נזקי הסערה בגליל העליון לא נראה כל אפשרות לעשות זאת, משום שהתקציב המקוצץ אינו מרשה כל קיצוץ נוסף.

יתכן וועדת הכספים תמצא מקור אחר, לא במסגרת התקציב המאושר של משרד החקלאות אלא במסגרת התקציב החדש. אנחנו בוודאי נחמוך בתשלום פיצויים למשקים הניזוקים, משום שאלה משקים חלשים שאינם יכולים לשאת בנזקים, וכל כמה שהמשק הוא חלש יותר כך גדולה יותר חשיבותם של הפיצויים לגביו. בין הנפגעים משקים כמו מעיץ ברוך, משק שמצבו קשה בלאו הכי, או שמיר, אשר נפגעו הכי קשה ואצלם העזרה הכי נחוצה.

אם ועדת הכספים תמצא דרך לכיסוי הנזקים האלה משרד החקלאות מאד מעוניין לטפל בזה, אולם היום למשרד החקלאות אין כל מקור כספי כדי לגשת בעצמו לסידור העניין.

הי"ר י. גורי:

אני מוכרח להעיר הערה כדי למנוע טעות. חברי המשלחת אינם חייבים להיות בקיאים בטכניקה של התקציב והם יכולים לקבל את הרושם, מדבריו של נציג משרד החקלאות, ש"הכדור עובר" לוועדת הכספים. שהעניין תלוי בוועדת הכספים. משרד החקלאות, ואתה כאיש משרד החקלאות, בקיאים קצת בטכניקה של התקציב. השאלה אינה עומדת בצורה כזאת אם ועדת הכספים תמצא אפשרות להוסיף משהו בתקציב. יש שתי אפשרויות והאחת מהן היא לגרוע מסעיף אחד ולהוסיף לסעיף אחר. מדברייך מסתבר שמשרד החקלאות אינו יכול להסכים לדרך זו. האפשרות השניה היא להוסיף תקציב מחוץ לגדרי התקציב המאושר, אבל אז פירוש הדבר שצריך להציע הכנסה נוספת. אם הוועדה אינה מחליטה על העברה מסעיף לסעיף בתקציבו של המשרד הנוגע בדבר אין זה מתקבל על הדעת שהיא תחסיר מתקציבו של משרד אחר, ואם היא מוסיפה הנצאה היא צריכה להוסיף הכנסה. היא אינה יכולה להביא לכנסת הצעה של תקציב בלתי מאוזן. יזמה כזאת יכולה לבוא רק מאת הממשלה ולא מאת ועדת הכספים, אם כי באופן פורמלי יש לוועדת הכספים סמכות לגרוע ולהוסיף, כי מחוץ לצד הפורמלי יש גם צד מהותי של טיפול בתקציב. לא הייתי רוצה שתיווצר טעות כזאת אצל חברי המשלחת, כאילו הדבר הזה נמצא בידינו ואנחנו נמנעים מלעשותו. הצעה כזאת צריכה לבוא מאת משרד החקלאות, כלומר מצד הממשלה, לאחר דיון עם שר האוצר, והמלאכה הזאת צריכה להעשות לפני שהעניין מגיע לוועדת הכספים. אחרת העניין לא יבוא לפתרונו.

מר רייך:

בשלב זה משרד החקלאות אינו יכול להציע שינוי במבנה הפנימי של תקציבו. משרד החקלאות בדק אפשרות זאת והגיע למסקנה שאין באפשרותו לעשות זאת, בייחוד לאור ההעברה שנעשתה לכיסוי נזקי הבצורת. לא אכנס כעת לטכניקה של התקציב. בוודאי שוועדת הכספים אינה יכולה להציע שום תוספת הוצאה בלי תוספת מקבילה של הכנסה; אולם היות והוועדה יושבת על מדוכת התקציב הנוסף ומאחר שגם בעבר היו מקרים כאלה של פגעי טבע - סערות או שטפונות וגם אז נמצא פתרון במסגרת זו - חושבני שתצטרכו למצוא פתרון לאו דווקא במסגרת התקציב הקיים אלא במסגרת התקציב שעתיד להיות.

היו"ר י. גורן:

המו"מ המוקדם צריך להתנהל בין שר החקלאות ובין שר האוצר. אני רוצה להוסיף ולומר שוועדת הכספים כדי לפתור בעיה זו היא צריכה לעמוד בפני דרישה כזאת מצד שר החקלאות. עם זאת שר החקלאות אינו יכול לבוא לוועדת הכספים ולהתווכח עם שר האוצר, הדיון הזה צריך להסתיים לפני העלאת הענין בוועדת הכספים.

מצאתי לנכון להגיד זאת בכדי להוציא טעות מלב חברי המועצה, שלא יתרשמו שהענין כולו בידי ועדת הכספים.

מר רחמיאלביץ:

ביקשנו את רשות ועדת הכספים להביא לפנינו את ענין נזקי הסערה על פי הצעת משרד החקלאות. קודם פנינו לסגן שר החקלאות ולמנהל משרד החקלאות והם הסבירו לנו שהתקציב שלהם אינו מאפשר להם לפתור את הבעיה במסגרת התקציב הקיים, ומאחר שהם רואים בעיה זו כבעיה דחופה הציגו לנו לפנות לוועדת הכספים.

אנחנו רוצים לשכנע אתכם כי הבעיה היא בעיה שצריך לפתור אותה. אנחנו סומכים עליכם, סומכים על רצונו הטוב של משרד החקלאות ועל רצונה הטוב של הוועדה ובטוחים כי תמצאו דרך לפתור שאלה זו.

הנזק אשר נגרם השנה למשקי הגליל היה יותר קטן מאשר הנזק שנגרם בסערה הקודמת, ומסתכם ב-100 אלף ל"י בקירוב. בשביל ועדה שעוסקת בסכומים גדולים מאד יתכן שסכום זה אינו כה גדול, אולם בשביל המשקים, ובעיקר בשביל המשקים החלשים אשר הניזק בהם מגיע עד 20 ו-25 אלף ל"י לכל משק אלה סכומים קובעים מאד, ובעיקר כאשר משק נפגע פעם שניה ופעם שלישית מאותו מקור של פורענות, סערה, זגם מפגיעות אחרות הבאות מעבר לגבול, מאש הסורים, מהפגזות, משמירה ומביצוע כל אותם דברים שהם מנת חלקם של אותם המשקים השוכנים לאורך הגבול המזרחי של עמק החולה.

הסערה האחרונה שהתחוללה לפני שנה וחצי גרמה נזק שהסתכם ב-350 אלף ל"י. אז קיבלו המשקים מענק של 50 אלף ל"י והלוואות - שהן גם כן עזרה להתגבר על הקושי אבל אינן פיצוי כי יש להחזיר - בסכום כולל של 100 אלף ל"י. הסערה היא שונה פגעה בעיקר במבנים, השניה, שהתחוללה לפני חצי שנה, פגעה בעיקר ביבול ונזקה הגיע ל-300 אלף ל"י. פיצויים קיבלו רק משקים צעירים בסכום של 100 אלף ל"י.

אם נעשה חשבון כולל של נזקי שלושת הסערות נגיע לסכום כולל של $3/4$ מיליון ל"י, בעוד שהפיצויים שנתקבלו הסתכמו ב-150 אלף ל"י ויחד עם ההלוואות - ב-250 אלף ל"י. פירוש הדבר שהמשקים שנפגעו היו צריכים לשאת בנזקים של הרבה מאות אלפי לירות.

מהו הפתרון? - פניה של בכי ובקשה

חסד ממשד החקלאות ומוועדת הכספים אינן לרוחנו ואינן מתאימות לנו. אנחנו עושים זאת בחוסר רצון גמור. אנחנו חושבים שצריך למצוא לבעיה זו פתרון של זכות ולא של חסד האומר שאם חקלאי היושב - לא מתוך שגעון שלו אלא מתוך שירות המדינה - בגליל העליון, על הגבול המזרחי, הוא נפגע באופן קבוע על-ידי פגעי טבע קשים, הרי מותר לו לחבוע - ובצדק - מהמדינה לעזור לו לשאת בנטל זה, כי אין ביכולתו, נוסף להוצאות הבטחון וההוצאות הנגרמות מריחוקו ממרכז הארץ, לשאת גם בנזקים אלה.

אנחנו פונים אליכם למצוא דרך. אתם

תדעו אין לכסות את הנזקים האלה. אנחנו מבקשים מציאת דרך אשר לא תחייב אותנו להבא לפנות בבקשת תחינה אלא בצורה מכובדת, כזכות על שיתוף אוכלוסיית המדינה כולנה בנזקים הנגרמים לא באשמתנו ולא ברצוננו.

ז. סוזאייב:

ברשימה שלכם מופיעה 'רשות לפיתוח החולה'; האם זה משק?

מר פלע:

זהו משק ממשלתי למחצה.

מר רחמיאלביץ:

בסכום שנקטנו לא כלולים נזקי הרשות.

ז. סוזאייב:

יש בזה איזה פגם אסחטי.

י. בדר:

כאן יש בעיה קונקרטיה של נזקי סערה אחת שנגרמו ב-31 באוקטובר. איך אני מוכן להפנות את הניזוקים לאיזה חוק שיהיה פעם, כי בינתיים הבעיה בוערת ושר האוצר וועדת הכספים יצטרכו לדון בזה בכובד ראש ולחפש תרופה.

אולם בדרך-כלל אני חושב ששיטה זו היא בלתי רצויה ואינה יכולה להמשך. יש ממרא אמריקנית האומרת, שכל ברכה של מזג האוויר היא לטובת האיכר, אולם הוא לא ישא בכל נזקי טבע. אני חושב ששום מדינה לא תוכל להרשות לעצמה לשאת בנזקים אלה. אלה לא נזקי ספר, נזקי בטחון, אלא סיכון קבוע וטבעי. אמנם לא ידוע מראש מתי יהיה נזק זה, אבל אני יודע שכל מיני נזקי טבע מלווים את החקלאי.

הדרך הנכונה היא להשאיר סיכונים אלה לחקלאות עצמה. היא לא תישא בהם הם מחירי התוצרת החקלאית הם באופן מלאכותי כל-כך נמוכים, שעונה טובה לא תוכל לכסות את הנזקים של עונה רעה. לדוגמה אוכל לומר, שאם קובעים את מחיר הכותנה לפי הוצאות הייצור בעונה טובה וברוח מינימלי, אי-אפשר לדרוש מן המגדל לכסות את הוצאותיו בעת של עונה רעה. מזה נובע הצורך של מחירים טבעיים, ואולי גם מחקבל על הדעת להטיל על החקלאי חובה של דמי ביטוח נגד הנזקים, כאשר המחירים יהיו טובים. אולם אני מסכים שבמצב של המחירים היום, כאשר לא נשאת שום רזרבה לחקלאי, הדרישה שהובאה לפנינו היא דרישה לגיטימית, למרות שמבחינת המדיניות לטווח ארוך הסדר זה אינו נראה לי.

הינו"ב:

השאלה שאתה מעורר בכלל לא עומדת לדיון. הבעיה כעת היא באיזה אופן לכסות נזקים אלה. בענין זה יש שתי דעות: האחת אומרת שיש לפתור שאלות כאלה מפעם לפעם והשניה אומרת שצריך למצוא דרך של קבע על-ידי יצירת קרן.

ההגדרה של מר רחמיאלביץ, שהמשקים אינם רוצים בבקשת חסד אלא בהסדר של זכות היא יותר מדי חריפה. גם מי שאומר שיש ללכת בדרך של פתרון מפעם לפעם אינו מתכוון לפתרון של חוסר כבוד ושל חסד. חוסר כבוד זה כאשר באים לבקש חסד. גם כשאין קרן כזאת אין זה אומר שמבקשים חסד, מבקשים זכות. לא הייתי רוצה שתהיה דעה כזאת, שכל עוד לא נוצרה קרן פותרים את הבעיה על-ידי חסד. אמנם קיים הקושי למצוא באמצע השנה את הסעיף המתאים בתקציב, אבל לא עד כדי כך שלא יימצא פתרון. אני מתאר לעצמי שבסופו של דבר יימצא פתרון.

מר רחמיאלביץ:

השתמשתי במלה "חסד" משום שמתוך אנחנו יודעים שקובעים את מידת הפיצויים לא לפי הנזק שנגרם, אלא במידה רבה לפי האסון שקרה לאותו משק, כלומר לפי מידת הפגיעה של הנזק באותו משק. כלומר, הפיצוי עצמו אינו זכות אלא ניתן למשק מפני שאין ביכולתו של המשק לשאת בו. לפי יכולת המשק לשאת בנזק קבע משרד החקלאות עם לתת פיצוי או הלוואה או אם בכלל יש לטפל בנזק.

י. קרגמן:

יחכן שהסדר של קבע יהיה יותר רע מאשר הסדרים חלקיים.

הינו"ר י. גורי:

יש טעמים לכאן ולכאן.

אנחנו שמענו אתכם ונראה חובה לעצמנו לטפל בענין במיטב יכולתנו. עם זאת לא נסתפק במה שנאמר היום על-ידי נציג משרד החקלאות שלמשרד זה אין תקציב. בלי יזמה של משרד החקלאות לא נוכל לחפש פתרון.

י. בדר:

האם נדון על הבעיה הזאת בקשר עם החקציב הנוסף?

גיו"ר י. גורדי:

איך יכלו אנחנו, רק בקשר עם הקצבים
הנוספים, אני מודה לשלחת.

(המשלחת צריכה להשיבה)

ג. טרוואלי:

לאחר עזיבת המשלחה אני מרגיש שמחובתי
להגיד כמה מלים. אני רואה בחופעה זו
דבר של-בן אדם יי ללך היום הקיים במדינת ישראל. אני אולי האחרון
הרוצה לפגוע במקיים אלה היושבים בגבול והנושאים בנטל כבד של אחריות
בסתומות, אולם יש חלק רוח במדינה שיש מי שמשלם בעד הכל, בין אם מוצדק
לשלם ובין אם לא. אם נכפף גלעדי, שזהו קיבוץ לא מהעניים במדינה,
הועף בג של כתבן ונגרם נזק של 4,000 ל"י - מה זה 4,000 ל"י בשביל
כפר גלעדי? אני רוצה לשאול מהו הרווח השנתי של כפר גלעדי? אני יודע
שכפר גלעדי שילם עשרות אלפי ל"י מס הכנסה וטוב שהוא משלם. זהו קיבוץ
מכוסס ואם הוא בעצמו מעריך את הנזק ב-4,000 ל"י אפשר להניח שהנזק
הוא קצת יותר קטן מזה. האם קיבוץ זה צריך לבקש כי הוועדה יבוא אפשרות
להקציב בתקציב הנוסף של המדינה סכום של 4,000 ל"י? הוא חייב בחשון
לפיתוח החולה, שזהו תורה ממשלתית. אם היה פעם שיטפון בוגדי מוסדרה
ונפגע אידה בילת-מלאכה - האם באה משלחת לוועדת הכספים? איך לי שום
דבר נגד הבחורים האלה, אבל יש מי שמדריך אותם: תלכו לבקש, יש מי שמשלם.

גיו"ר י. גורדי:

צריך לראות את החוכיר כחוכיר אינפורמטיבי.
הם עשו רשימה של כל הנזקים והכנסו גם את
כפר גלעדי. איך ז.א. שכאשר ייקבע סכום הפיצויים יביאו בחשבון חניעהו
של כפר גלעדי. אולם הרי לא אנחנו נפסוק בענין זה. לגוף הענין אני מסכים
אין שמשק כמו כפר גלעדי יכול לשאת בנזק כזה.

חוק איגרות מדינת ישראל (מלווה הפיתוח - הוצאה שניה), תשי"ט-1958

גיו"ר י. גורדי:

אנחנו עוברים לסעיף השני בסדר היום.
אני רוצה להציג בפני הוועדה את הגב'
שוני, אשר נחקבלה כעובדת ביעוץ המשפטי באוצר. אני מברך אותה.

הכנסת העבירה אלינו חוק איגרות מדינת
ישראל, מלווה הפיתוח. אני מציע להתהיל מיד בקריאת הסעיפים.

ג. טרוואלי:

יש לי הצעה מרחיקת לכת. מאחר שאנחנו
בקריאת החוק ומאחר שאני מניח כי נוכל
להתאחד סביב כמה הצעות, אני מציע לא לרוץ בכל סעיף וסעיף.

גיו"ר י. גורדי:

זה יפה מאד אבל אינני יכול לזנוח על
קריאת הסעיפים.

ש. רייך:

הלא זו הוצאה שניה. האם חוק זה הוא העסק
מדוייק של החוק אשר התיר את ההוצאה הראשונה?

ג"ר קיסרוב:

חוק משינוי קטן בסעיף 7 חוק זה הוזר
מלה במלה על החוק הקודם.

ג. טרוואלי:

כיוון שזו סדרה חדשה, מלווה שלישי אחרי
מלווה העצמאות, הייתי מאד מודה לאוצר אילו
יכול היה להוויע לנו, במספרים כוללים, על סכום האיגרות שהופצו בחו"ל
ומה הועבר לארץ עד היום הזה.

גיו"ר י. גורדי:

אם מר קמחי יכול ישיב לשאלה עוד היום ואם
לא - בישיבה אחרת.

- 1 סעיף - אין הערות
- 2 סעיף - אין הערות
- 3 סעיף - אין הערות
- 4 סעיף - אין הערות
- 5 סעיף - אין הערות
- 6 סעיף - אין הערות
- 7 סעיף

בדר:
המלים "שר האוצר מוסמך" מופיעות פעמיים בסעיף זה. אני מציע להוסיף אחרי מלים אלה "באישור ועדת הכספים".

מר קמחי:
בסייפא לא הייתי מתנגד להוסיף "באישור ועדת הכספים". אשר לרישא הייתי מציע להשאיר את המצב כמו שהוא. בענין זה אנחנו נאלצים לעדכן את הכללים שלנו לעתים תכופות מדי, בהתאם להתפתחות הדברים, ונדמה לי שתוספת זו תסביל יתר על המידה את עבודתנו זאילי גם תכבד על ועדת הכספים, אם הדועדג היתה רוצה שנביא לדיון בפניה היא הכללים והתנאים בנוגע לפדיון מוקדם במטבע חוץ, לאוצר אין התנגדות לכך. אבל אם מדובר גם בפדיון מוקדם בלירות ישראליות, הייתי מבקש להשאיר זאת כמו שהוא.

ד"ר קיטרון:
אינני יכול להסכים להצעה זו גם לחלק מסויים של הסעיף מהטעם הפשוט: בחוק הראשון אמרנו: "שר האוצר מוסמך בזה לקבוע כללים ותנאים לפיהם אפשר לפדות איגרות חוב לפני מועד הפדיון, לרבות כללים ותנאים שבהם תיפדה מדינת ישראל איגרת במטבע ישראל לפי בקשת מחזיק האיגרת", היינו, הסמכות לפדיון במטבע חוץ כבר ניתנה לשר האוצר באחד החוקים של הכנסת ללא צורך באישור מצד ועדת הכספים. כן ניתנת לשר האוצר סמכות, ללא צורך של אישור מצד ועדת הכספים, לפדות איגרות במטבע ישראלי, ואין אני מוכן לקבל בחוק זה הגבלה בעוד שבחוק אחר, הדין באותו ענין, לא תהיה כל הגבלה.

אשר לקרן שמורה, אם האוצר אינו מתנגד לכך הייתי מציע לנסח את הסעיף אחרת ולכתוב "וכן מוסמך שר האוצר, באישור ועדת הכספים של הכנסת, להורות בדבר יצירת קרן שמורה" ולהעביר פסוק זה לסוף הסעיף. כלומר, כל פדיון מוקדם, בין במטבע חוץ ובין במטבע ישראלי, יהיה ברשותו של שר האוצר ואילו אישור ועדת הכספים יהיה רק לגבי יצירת קרן שמורה, משום שזה חידוש, ואני מבין שהאוצר אינו מתנגד שזה יהיה באישור ועדת הכספים של הכנסת.

מר קמחי:
אשר לפדיון המוקדם במטבע חוץ, למעשה בחוק ההסכם בין האוצר וגורמי החוץ נקבעו כללים מראש, ובמידה שוועדת הכספים רוצה לאת אישורה לכללים אלה אין לאוצר התנגדות, למרות שבעבר ניתנה לשר סמכות מלאה מבלי להביא את הדבר לוועדה. למעשה השר הסכים לפדיון מוקדם רק במקרים חורגים ומיוחדים: א) במקרה שבעל האיגרת נפטר; ב) במקרה והכסף שייך לקרנות המיועדות מראש לבניית מבנים ציבוריים והמשקיעים רוצים להפקיד את הכסף באיגרות אולם לא לתקופה מלאה. פרט לכללים אלה, הקבועים בהסכם מראש, אין שר האוצר נוהג לפדות איגרת בדולרים לפני זמנה. לכן מבחינה זו, למרות שאני מסכים עם ד"ר קיטרון לצד העקרוני של השאלה, אין האוצר מתנגד להצעה זו. כמו כן איננו מתנגדים שיצירת קרן השמורה תהיה כפופה לאישור ועדת הכספים. אנחנו מבקשים חופש פעולה רק לגבי פדיון בלירות ישראליות.

ד"ר קיסטרין:

אבל אתה אומר שכבר התחייבתם בהסכם.

מר קמחי:

רק לגבי הסריה הקודמת. לגבי הסריה הזאת לא יכול להחתם הסכם לפני אישור החוק.

ד"ר קיסטרין:

בכל-זאת אני מבקש לא להכניס את המלים "באישור ועדת הכספים" בקשר לפדיון מוקדם ולהשאיר אותן רק לגבי יצירת קרן שמורה.

אני רוצה להבהיר כאן דבר אחד. החוק הזה, מבחינת קונסטטיטיוונות, אינו נחוץ לנו. לפי החפיסה המשפטית שלנו, ברור שהמדינה רשאית לקבל מלוואה ללא אישור הכנסת. אולם אלה שנותנים את הכסף הם בעצמנים בחוק. זה הדין במלוואת חוץ ובכל מיני מלוואות פנימיים. גם כאן אנחנו מציעים חוק זה מפני שהאמריקנים דורשים אותו, הן מבחינת בטחון והן מבחינת משפטית, כיוון שאין מרשים באמריקה להפיץ איגרות אלא בתנאים מסויימים. לכן אין להגביל כאן סמכות שניתנה לפי האוצר בחוק אחר הדין באותו עניין.

1. סוזאייב:

אינני רוצה להתווכח על הצד המשפטי, יתכן שאחה צודק. לגבי חוק זה יש רצון לא להכביד ולהעביר אותו ללא הסתייגויות. שר האוצר בנאומו בכנסת רמז על קרן השמורה כעל דבר חדש, שעוד טרם ידוע כיצד ייבנה. כמו כן קיימת גם שאלה לגבי פדיון מוקדם בדולרים ובלירות ישראליות. אשר לפדיון מוקדם בדולרים, לגבינו יש הסכמים ואינני תובע אישור ועדת הכספים, אולם מה שנוגע לפדיון בלירות ישראליות, לזה יש אופי מיוחד, פה מדובר בהנחות מיחדות, במוסדות, במשקיעים, במו"מ, יש משמיעים תרעומת מדוע שר האוצר פוסק במקרה אחד כך ובמקרה אחר אחרת - וטבעי כי השר ישקול ויחליט לפי הנימוקים שלפניו - לכן חושבני כי לא היינו יכולים לוותר כאן על אישור של ועדת הכספים.

ד"ר קיסטרין:

זה לא חידוש, על זה ויתרתם לגבי כל הסידרה הראשונה.

2. סוזאייב:

עשינו הרבה שגיאות בעבר ושילמנו מחיר יקר. אינך יכול לדרוש מאתנו להמשיך בזה. אני דורש שבסעיף 7, בקשר לפדיון מוקדם בלירות ישראליות ובקשר ליצירת קרן השמורה, וגן בסעיף 10 (ג), ייוספו המלים "באישור ועדת הכספים של הכנסת".

ש. דיין:

בסעיף 7 נאמר "לא תפדה איגרת חוב מכל סדרה שהיא לפני שהוצע לפדות כל איגרות החוב מסדרות קודמות"; האם האיגרות נמכרות בסדר מסויים, כל שנה סדרה מסויימת? נניח שאדם קנה איגרת בשנה האחרונה והוא רוצה לפדות אותה כעבור כמה חודשים; האם סעיף זה בא למנוע שהוא לא יוכל לפדותה אלא אם נמכרו כל האיגרות?

מר קמחי:

בשתי האמיסיות הקודמות היו שני סוגי איגרות איגרת חסכון, שלגביה לא יחול שינוי גם באמיסיה זו (זוהי האיגרת שהריבית שלה גדלה ומצטברת ומשתלמת בסופו של דבר יחד עם הקרן) ואיגרת התלושים. עד כה איגרות אלה היו ל-15 שנה מתאריך קבוע מראש, בו התחילו להפיץ את האיגרות. ואם מכרנו איגרות משנת 1954 ועד 1959, הרי איגרות אלה - ללא כל חשיבות במועד הרכישה - עומדות לפרעון בשנת 1969, כלומר 15 שנה מ-1954. הוא הדין באמיסיה הראשונה, העומדת לפרעון בשנת 1966, 15 שנה אחרי 1951. יוצא שהזמן אשר בו נמצאת האיגרת ברשות בעלה תלוי ביום קניית האיגרת, ויש מי שמחזיק אותה 10 שנים ויש מי שמחזיק אותה 15 שנה. יש בזה אי-שוויון מסויים לגבי רוכשי האיגרות ואילו מבחינת האוצר יש קושי, כי זה מחייב תשלום ההלוואה בסכום גדול בבת אחת. באמיסיה זאת רצינו למנוע את הדבר. אנחנו מציעים להוציא את איגרות התלושים בסריות של שנה, כלומר אם נמכור אותן מ-1959 עד 1964, הרי כל שנה תהיה סריה בפני עצמה והפדיון של כל סריה ייעשה 15 שנים משנת ההוצאה, ז.א. קודם תפדה הסריה של שנת 1959, אח"כ של שנת 1960 וכך הלאה.

היו"ר י. גורי:

אשר למשאלתו של הו"כ סוזאייב, אינו עומד על הצבעה היום. נעתיק את הצבעה לאחת

הישיבות הבאות.

סעיף 8 - אין הערות

סעיף 9 - אין הערות

סעיף 10 - אין הערות

ד"ר קיטרון:

אני מבקש להוסיף סעיף. כידוע לכם נאלץ להתחיל בהפצה בהקדם האפשרי. אנחנו מבקשים להוסיף סעיף תחילה, שיהיה סעיף 11, בזו הלשון: "תחילתו של חוק זה ביום קבלתו בכנסת", כדי להרוויח את הזמן שבין קבלת החוק בכנסת לבין פרסומו ברשומות.

הצעת ד"ר קיטרון להוסיף סעיף 11, כנ"ל - נתקבלה

צו תעריף המכס והפטור (תיקון התוספת מס' 24), תשל"ט-1958

ד"ר יפה:

לצו הזה היו שני נימוקים: אחד מצד המשרדים ואחד מצד התעשיינים. הצו הזה נוגע לפולפות, ז.א. לחומר גלם לייצור ריבות. אפשר לחלק את הפולפות לשני סוגים ראשיים: פולפה בתור חומר גלם ופולפה שהיא כבר מוצר מוגמר למחצה. הפולפה מהסוג השני אם מוסיפים לה סוכר ואורזים אותה אפשר למכור אותה בתור לפתן; בלשון המסחר קוראים לפולפות אלה "פולפות משובחות".

הפולפה, לפי ההגדרה, היא חומר המהווה את בשר הפירות ולא פירות שלימים או שלמים למחצה אלא הבשר בצורה דחוסה ומיובשת. הפולפות היו תמיד פטורות ממכס, במידה שהיו מיועדות לייצור ריבה הנחשבת למצרך עממי.

ז. סוזאייב:

הפולפה מובאית בפמ"זים, לא בהקצבות.

ד"ר יפה:

בשנים הקודמות היו הקצבות, מאז יש פמ"זים היא מובאית רק בפמ"זים.

הפולפות היו פטורות ממס, פרט לפולפה של אננס, תות שדה, דובדבנים ופטל, שראינו אותם כלוקטוס. על אלה הוטל לפני שנה וחצי מכס של 50 עד 100 אחוז. התעשייה טענה במשך כל הזמן שצריך לגזור את ייצור הריבות בארץ, שאין זה מוצדק לייקר אותן, והם ביקשו לוותר על המכס של 50 עד 100 אחוז על פולפות של מותרות. מצד שני הסכימה התעשייה שעל הפולפה שאינה מיועדת לייצור ריבות, אלא משמשת לאנשים מסויימים כיבוא מוסווה של לפתנים, צריך להטיל מכס גבוה.

יש תחת ידי מכתב המעביר פרוטוקול מישיבה, בה השתתפתי אני בשם המשרד, חבר-הכנסת בז'רנו ומר ברגר בשם יצרני הריבות, ובישיבה זו סוכם נוסח הצו כפי שפורסם, כלומר הוא הוצא על דעת כל הצדדים.

שהדבר לפני שהצו יובא לאישור הכנסת יש למשרד המסחר והתעשייה בקשה. למרות/ סוכם עם סקציית המזון של התאחדות בעלי התעשייה, התברר אחרי-כן שיש יצרנים אחדים אשר קיבלו רשיונות יבוא מכספי הפמ"זים שלהם לפולפות משובחות, שהן לא פולפות אלא לפתנים, מוסווים; אולם מאחר שהם קיבלו את הרשיונות במפורש מאת משרד המסחר והתעשייה, הם רואים עצמם נפגעים על ידי הטלת מכס בשיעור של 200%. המשרד מסכים שהשורה האחרונה של הצו, פרט 146, וכן השורה הלפני האחרונה 142(ב) לא יחולו על אותם משלוחים אשר יגיעו לפי רשיונות יבוא אשר הוצאו לפני פרסום הצו.

היו"ר י. גורי:

יש רק אפשרות אחת, שאת הפרט הזה לא נאשר כלל.

לפי המצב החוקי היום איננו יכולים לשנות אלא לאשר או לא לאשר פרט אחד. אוכל להודיע מעל גמט הכנסת שאנחנו רוצים להיטיב עם אלה שקיבלו רשיונות ושאתה דיברת עליהם ואז יפורסם צו אחר.

מר גפני: התיקון יכול להיות הפחתה. רק רצינו שוועדת הכספים תדע.

היו"ר י. גורי: אנחנו נאשר את הצו ונודיע שיבוא תיקון לצו המפחית את שיעורי המכס ושאנו סעון אישור הכנסת.

ש. דיין: נדמה לי שיכול הפירות הולך וגדל בארץ. שמא צריך בכלל לחסל כל יבוא של פירות מחו"ל? לא יאכלו אננס אלא מה שיש כאן.

ד"ר יפה: גם כאן אנחנו נפגשים באמצע הדרך. כאן יש כבר קצת הגנה על תוצרת הארץ, אולם אנחנו עוד לא הגענו, בפירות מקומיים, לאספקה כזאת שאפשר להשתמש בהם באופן רנטבילי. כחומר גלם לייצור ריבות, פרט לסוגים אחדים: פרי הדר, זה ביתא, ואילן בשזיפים ותות-שדה יש כבר התחלה. ביתר הפירות עוד לא הגענו לכך שנוכל להשתמש בהם לייצור ריבות. בייצור ריבה אחד החומרים היסודיים הוא פולפה של תפוחי-עץ ובתפוחי עץ אנחנו מפגרים.

ש. דיין: אם לא יהיו מספיק תפוחים יאכלו יותר שזיפים.

ד"ר יפה: יתכן שכאשר נגמור עם שיטת הפמ"זים (מדברים שבסוף השנה הבאה יבטלו אותה) נצטרכו להכניס את היבוא הזה בתקציב של המטבע הזר, יתכן שאז תתעורר ביתר-חריפות השאלה אם אכן להסתפק באותם פירות שנמצאים בארץ. לפעמים יבוא של פולפה קשור ביצוא. מיוגוסלביה אנחנו מוכרחים לקחת, זה נכלל בתוך ההסכם המסחרי. הם לוקחים מאתנו פולפה של תפוחים ואנחנו לוקחים מהם.

ש. דיין: לא צריך להביא מן החוץ. יש לצר פירות משלנו, יאכלו תפוחי זהב ושזיפים. מה עושה עם שאין לו דולרים? לא קונה. לנו אין דולרים ואנחנו כן קונים. מדוע אנחנו צריכים לקנות? מפני שיש הסכם מסחרי ואיננו יכולים לקבל את חובנו בדרך אחרת? פעם הביאו מתורכיה תאנים מפני שתורכיה היתה חייבת לנו כסף.

היו"ר י. גורי: ד"ר יפה הסביר שאין פה שאלה של קניה בדולרים אלא זו החלפת מוצר במוצר.

ש. דיין: אז נקנה דבר אחר. החקלאים אינם חייבים לסבול מעסקי המדינה.

י. קרגמן: הנושא הזה שח"כ דיין מעורר כדאי לברר אותו באופן יסודי בוועדת הכספים.

הצו - אושר

הישיבה נבעלה בשעה 18.00